

Ang KAMAY ng Diyós

JEF

ROBELANG
Duyungina
nina
IFIGO ED. REGALADO
SUSANA de GUZMAN
at
NEMESIO CARAVARA

— XXVIII —

Unti-unti Nang Itinataas Ang Tabing Sa Kahiwagaang Bumabalot Sa Pagkamatay Ni Estrella. Sino Nga Kaya Ang Salarin?

ANG lahat ng matá sa malaking bulwagan ng "Fiesta Pavilion" ay pahangang nápapako sa magkasayáw na siná Manuel Makabuhay at Marta Makalrog,

na ipinalalagáy ng madláng siyáng tunay na si Estrella Madrid na naghimaláng muling mabuhay, pagkatapos ng humigit-kumulang sa santaong pagkakálibing sa ilalim ng lupa. Ang mahiwagang lalaking nagparaya kay Manuel sa sayáw na násabi'y waláng kakuráp-kuráp ang mga paningning nakapako sa dalawa. Aywan kung ano't nakáramdám siyá ng di-karaniwang tibok ng puso. Ginapangan ng panibugho ang kanyáng damdamin. Nagsisi siyá sa pagpaparayáng ginawa. Kung tinanggáp niyá ang inialok na sápalarán ni Manuel Makabuhay, maáaring siyá ang pinalad na kasayáw ni Estrella Madrid. Magkabagay na magkabagay ang indák at paghahabulán ng mga paá niná Manuel at Marta.

Nagayuma rin ng magkabagay na magkapareha ang pihikang paningin ni Rosendo. Nguni't hindi nakawala sa kanyáng matatalas na mga matá ang pagkagalig ng mahiwagang lalaking kapiling niyáng naiwan sa luklukan.

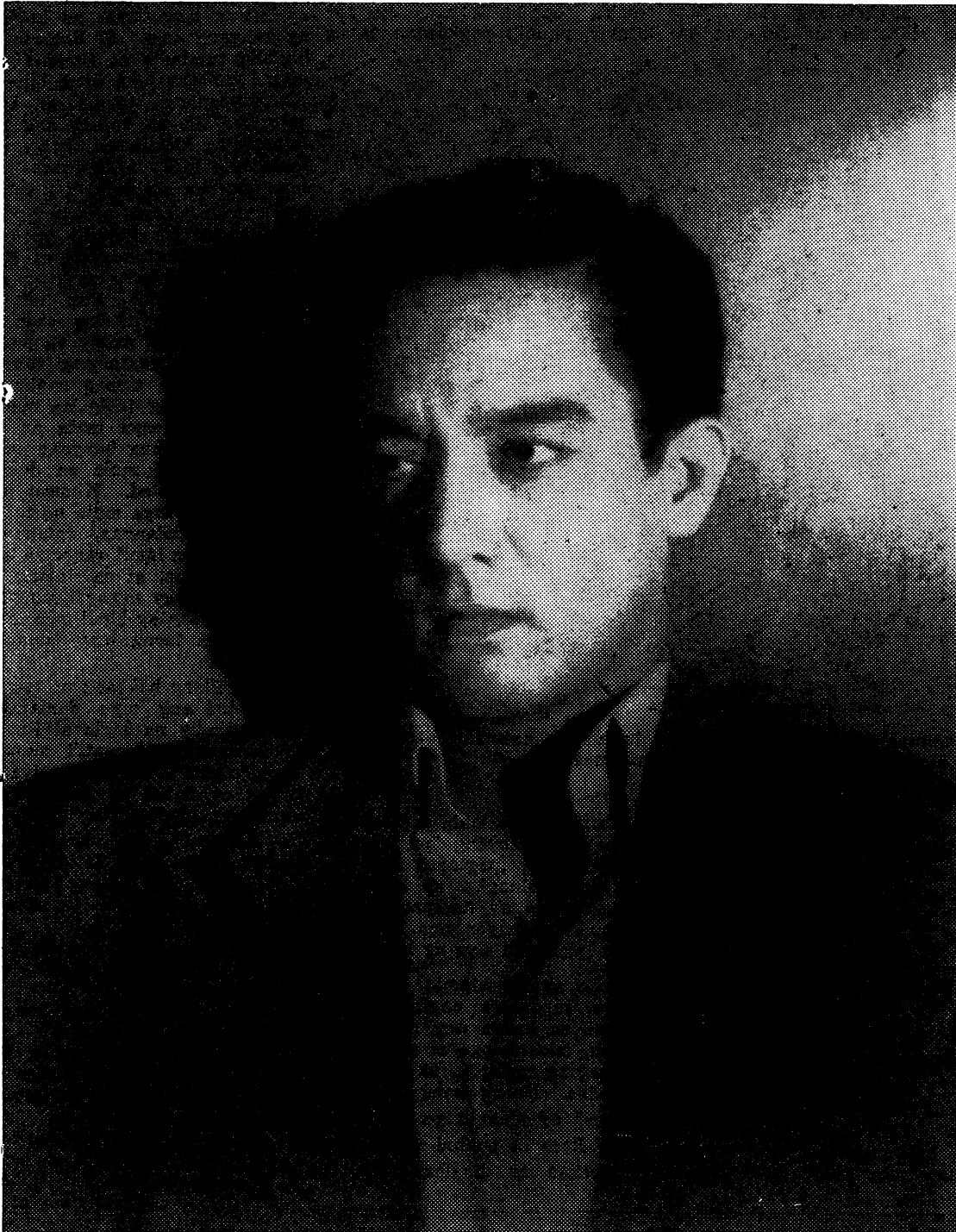
—Magaling magsayáw ang asawa ni Dr. Medel Magsalin, ano po?—ang pukaw ng kubang si Rosendo sa lalaki.—Siyá'y si Estrella Madrid.

Luminga-linga ang lalaking pinag-ukulan ng mga kataga ni Rosendo, at nang mápunáng waláng maáaring makárinig sa kanyáng isásagot ay nagsalitáng sabáy sa paglalapit nang bahagya sa kanyáng kináupáng silya sa tabi ng kuba:

—Siyá'y hindi si Estrella Madrid. Nákilala ko ang asawa ni Magsalin, muláng ulo hanggáng sa kanyáng talampakan.

Pamangháng tinapunan ng tingin ng kuba ang mahiwagang lalaki, saka...

—Ano ang inyong pagkákilala?—ang di napigilang usisa ng ma-

Nanginíg ang buóng kataván ni Dr. Medel nang mabatid ang pumatáy sa kanyáng asawa. (Tagpo sa "Ang Kamáy Ng Diyós.")

Mga NAGSISIGANAP SA "ANG KAMAY NG DIYOS"

Estrella ..... CAPT. ROSARIO
Mascardo ..... EOPOLDO SALCEDO
Amado ..... GERARDO DE LEON
Nila ..... ROBERTO ROSALES
Glena ..... Teresita Martinez
Rosendo ..... Rosie Lorenzana
Mario ..... Oscar Frasenda
Don Alfonso ..... Bert Olivares
Doña Felicidad ..... Jose Luz Bernardo
Doña Felicidad ..... Candida Valderama

Direksiyon ni EDDIE ROMERO
(SINASAPELIKU) NA NGAYON!
Produksiyon ng Sampaguita Pictures, Inc.

Dugtong ni NEMESIO E. CARAVANA

tabil na si Rosendo.

—Ang babaing iyá'y nagpá-panggáp lamang na “Estrella”—ang pakli ng lalaki.—Ang asawa ni Dr. Magsalin ay matagál nang lusáw sa ilalim ng lupa.

—Ano ang iyong sinabi?—patakáng tanong ni Rosendo.—Hindi kayo naniniwalang siyá'y...

—Hindi!—ang ágarang tugon ng lalaki.—Katulad ng paniniwala kong namatáy siyá at hindi na maáaring mabuhay pa.

Muling tinapunan ng tingin ng kuba ang mukháng balbasin ng lalaking kaharáp.

—Ano ang ibig sabihin ng iyong mga tingin?—ang puná ng mahiwagang lalaki sa nanunuring mga mata ng kuba.—Dapat mong malaman na isá ako sa mga nakipaglibing kay Estrella. Kitang kita ng dalawá kong matá na tinabunan siyá ng lupa.

—Hindi ba kayo naniniwala sa himala at milagro?—ang wikang ibig maakit ni Rosendo ang kausap.—Hinangád ng Diyos na mabuhay uli si Estrella Madrid, upáng maging dakilang saksi sa haráp ng mga alagád ng batás na ang kanyáng asawa'y waláng kasalanan. Kitang-kita ko siyá nang magbangon sa libingan, katulad ng pagkákita ng mga hudyo sa pagkabuhay ni Kristo.

—Ulol—ang di-napigilang pakli ng lalaki na pinamitlaylayán sa mga labi ng isáng ngiti.—Manong magtigil ka nga, Rosendo. Itahán mo ang iyong matabil na dila at papalapit na sa atin si Mascardo. Dapat mo akong mákilala: ako'y si Dr. Medel Magsalin!

Nápatayo si Rosendo sa kanyáng nárinig. Hindi niyá akalaing si Dr. Magsalin palá ang kanyáng pinaglálakuan. Hinangaán niyáng gayon na lamang ang ginawáng pagbabagong-ayos ng kanyáng panginoon. Talagáng hindi niyá nákilala ang dalubhasang manggagamot, matangi na lamang nang gamitin nito sa dakong huli ang karaniwang tinig na kilaláng-kilalá niyá.

—Kahanga-hanga kayo, Dr. Magsalin—ang paanás na wika ni Rosendo.—Ang mga matáng itong ipinagllhi sa mga matá ng lawin ay manaká-naka lamang mádaya. Pambihira kayo sa pagbabalát kayo.

—Ssssit!—ang sawáy ng manggagamot na nakabalát kayo sa kanyáng tsuper.—Malapit na sa atin ang matalinong ispektor. Itinátagubilin ko sa iyong huwág kang magsasalita ngayong gabi. Hindi na naalis ang iyong katabilán.

Nahahimik namán si Rosendo, bagamát ang mga matá'y waláng kaalis-alis sa mukha ng kan-

yáng panginoon.

Natapos ang malambing na tugtugin ng orkesta. Masasayang nagsilapit sa mesa ang dalawáng katátapos lamang na magsayáw.

—Ang susunod na tugtog ay pará sa inyo namán, ginoong...—ang naputol na pangungusap ni “Estrella.”—Ano ang inyong pangalan?

Tumayo ang hindi nákilalang

panauhin ng nagpá-panggáp na asawa ni Dr. Medel Magsalin. Yumukod nang bahagya at marahang nalaglág sa mga labi:

—Bagong lingkod ninyo: Salvador Braganza Zorrilla y Serrano.

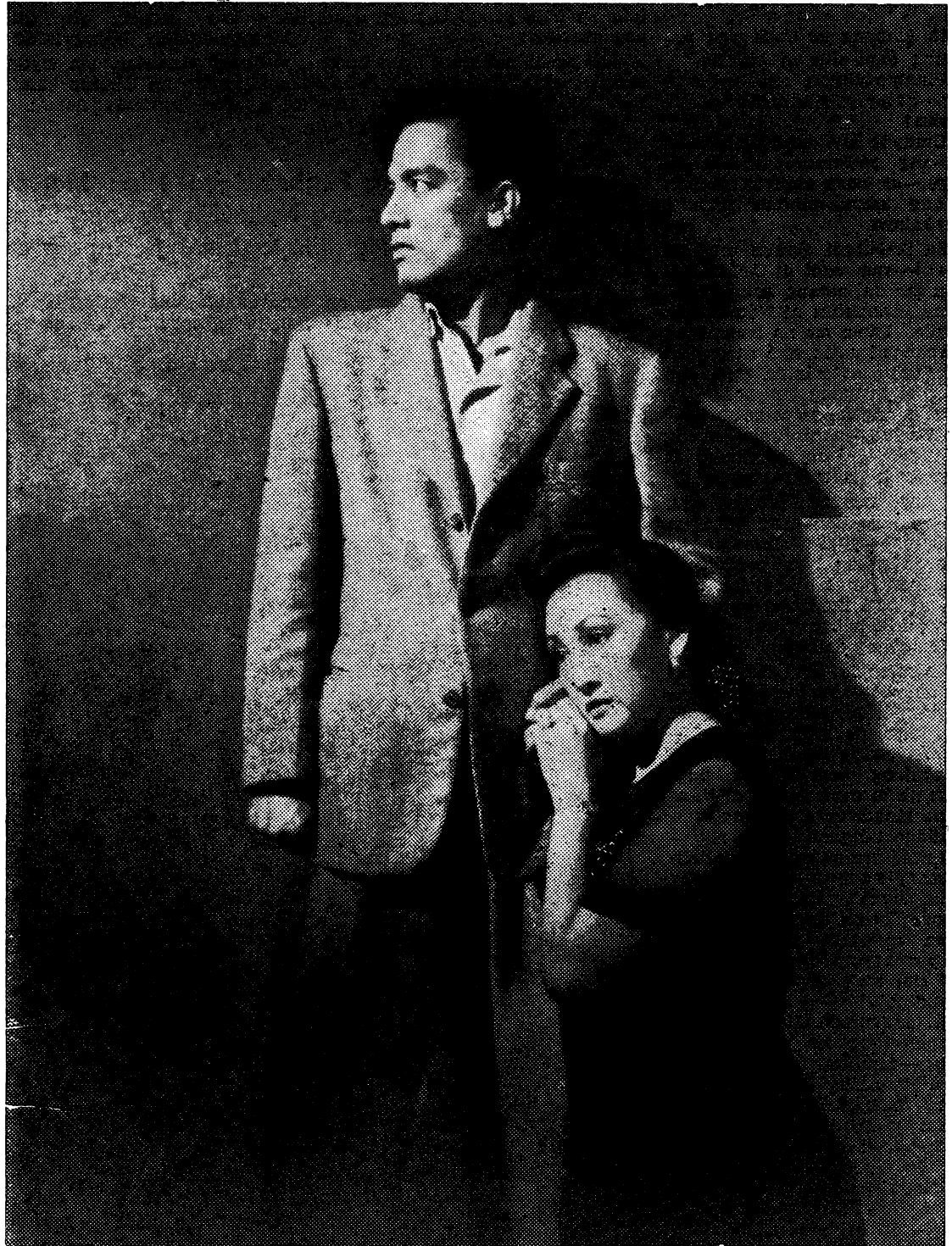
Nápangiti si “Estrella” sa kanyáng nárinig na mahabang pangalan.

—Ikinarángál kong mákilala ang isáng lalaking kanluraning katulad ninyo—ang masayang náwika ni Marta Makairog.—Kung di ako namamali'y naka-daupang-palad ko na kayo, nang minsang magdaos ng sáyawan sa bahay na may kinálaman sa pagbubunyi sa kaarawán ng aking

asawa.

—Hindi kayo nagkákamali—ang sagot namán ng nakabalát-kayong si Dr. Magsalin, na humanga sa katalinuhan ni Marta Makairog, na pinagáganáp niyá ng isáng maselang na papel, saka binalingan ang lalaking naging kasayáw:—G. Makabuhay, si G. Salvador Braganza Zorrilla y Serrano.

Nagkamáy ang dalawáng lalaki. Náramdamán ni Dr. Magsalin na parang napasong kanyáng palad nang magkamáy silá ni Manuel. Náramdamán niyáng may gumapang na galit sa kanyáng
Nasa pah. 48 ang karugtong)

—Medel, huwág kang padalá sa silakbó ng kalooban—pagsusumamo ni Marta. (Tagpo sa “Ang Kamay Ng Diyos.”)

LAGALAG NA...

(Karugtong ng nasa pahina 46)

—Maipagtatapat mo ba sa aking kung sino ang sinasabi mong "Lagalag Na Kasintahan"?

—Nakikilala mo siya —ang makiling tugon ng babae.

—At paano ko siya makikilala? Napalibing siya rito nang hindi ko nakita ni nabalitaan man lamang! —ang pagtatanggol ng binata.

—Kung nakikilala mo si Cecilio del Amor, at kung nakikilala ni Cecilio del Amor ang kanyang sarili, ay makikilala mo kung sino ang "Lagalag Na Kasintahan" na nakalibing dito!

—Ako? —nakangiting pakli ng binata. —Oh, Rustica! Diyata't inilibing mo na si Cecilio del Amor at pinanganlan mo pa siyang "Lagalag Na Kasintahan"?

—Upang alalahanin siya ng aking anak at ng aking sarili habang kami'y nabubuhay, sapagka't si Cecilio del Amor ay mahal sa akin magpakailanman!

—Inay! —ang baling ng binata sa kanyang ina na noon ay waring nagugulumihan. —Siya po ang inyong butihing manugang mula ngayon. Wala pa akong natsumpungang matintimang babang katulad niya magbuhat nang ako'y maglagalag. Inay, ang inyong apo, ang unang supling ng aming nagkalayong pagmamahalan.

—Adilos! —ang nasambit na lamang ni aling Rosa. —E, kung gayo'y apo ko pala si Roberto? Ah, kaya pala magaan ang aking dugo sa mag-inang ito! —at pinupog niya ng halik ang bata.

—Oh, malaki na pala ang aking anak! —ang sambot ng ama at humaliling humalik at bumuhay sa bata. —Roberto, ako ang iyong tatay!

—Tatay! tatay Inay, sino ang aking tatay? —ang tanong sa kanyang ina.

—Siya nga, siya ang iyong tatay! —sambot ng babae.

—Hindi ba iyan patay ang aking tatay? —ang tanong uli ni Roberto.

—Hindi na, anak. Hindi na siya patay ngayon!

Nang ibaba ni Cecilio ang maliit na si Roberto ay si Rustica naman ang kanyang linapitan.

—Sino ang nakalibing sa puntod na ito? —ang kanyang tanong.

—Ang aking lagalag na kasintahan —ang maliksing tugon ni Rustica.

—Karapat-dapat pa ba siya sa iyong pagtatangi? —at hinawakan sa kamay ang babae.

—Kailangang mangusap ang kanyang kaluluwa na ako'y hindi na niya lalayuan magpakailanman! —at yumuko si Rustica.

—Nangungusap ang kanyang kaluluwa —ang tugon ng binata at sinapo sa baba ang kanyang kasintahan.

Si Bb. Anastacia Fajardo ng Sta. Lucia, Kalumpit, Bulakán, ay nagtapós kamakailán sa De Luxe Fashion School.

ANG KAMAY NG...

(Karugtong ng nasa pah. 7)

buong katawán. Paano'y para pa niyang nakikita ang huling gabing ipinagtagpo nilá nito sa isáng "bar" nang mápansin niya ang tilamsik ng dugo sa damit nito. Si napantaha niyang di-malayong tilamsik ng dugong nagmula sa katawán ng kanyang asawang pinasláng ng kung sino, at ang kung sinong násabi'y inakala niyang si Manuel na nga, pagká't nang dumating siya ng bahay ay inabutan niyang nag-aagaw-buhay si Estrella Madrid. Nágunita rin namán nang mga sandaling yaon ni Dr. Magsalin ang tatlong larawang nákita niya sa album ni Estrella, isá sa náurang mga larawa'y ang kay Makabuhay, na naging mahigpit niyang kaagaw sa panggingibig sa nasirang kabyák ng puso.

Muling nárinig ang tugtog ng orkesta na siyang nakagambala

—Kung gayo'y ano ang kanyang sinasabi? —ang tanong na may mga luha sa mata ng babae.

—Bukas na bukas din ay ihatid ka sa dambana at...

—Cecilio! Tinutubos mo na ba ako sa aking pagtitiliis?

—Isinusumpa kong paliligayahin ko kayong mag-iná? —at umupo silang magkapiling sa luklukang kawayan at ibinuhay ng bawat isa ang kanilang mga naranasan.

Samantala, sa tulong ng liwanag ng mga kandilang patuloy na nagsisiluha ay masaya namang nakikipaghabulan si aling Rosa sa kanyang apo at ang kanilang mga anino ay malimit na bumagtas sa ibabaw ng puntod ng "Lagalag Na Kasintahan."

WAKAS

sa masikháy na pagmumuni-muni ng nakabalát-kayong si Dr. Magsalin.

—Magsayáw tayo, Ginoong Serrano—ang wika ng nagpapanggap na Estrella Madrid, at kumawit sa bisig ng balbasing lalaki.

Pumagitna ang dalawá sa nangingislap na bulwagan. Sa himig ng isáng nakakikiliting "rhumba" ay wala siláng iniwan sa bulaklák at paruparong ipinagduruyan ng hangin. Magkatugmáng lalo ang kaniláng pagimbáy. Nagháhabuláng kasunod ng mga nota ng musika ang kaniláng mga paá.

—Kasinghusay kayo ng aking asawa kung magsayáw—ang wika ng nagkukunwaring si Estrella.—Sa tanáng buhay ko'y ngayon lamang ako nápasayáw sa isáng lalaking kasinggaan ng aking asawa kung magdalá. Si Dr. Magsalin ay isáng dalubhasang mananayaw. Siya ang nagturo sa akin ng tango at ng iba't ibáng sayaw na aking nátutuhan. Ang kanyang malaking karanasan sa mga lupaing pinagpala ng pagkakáunlad ay siyang nakatulong sa kanyá ng malaki, hindi lamang sa pangagamot kundi pati na sa sining ni Tepricore. Talagang kahawig na kahawig kayo ng aking asawa sa pagsasayáw.

—Binibiro ninyo ako—ang wika ng nakabalát-kayong si Dr. Magsalin.—Madalás kong mákitang magsayáw ang inyong asawa. Wala siyang pangalawá. Ang totoo'y sinakit kong mapag-aralan ang paraán ng kanyang pagdadalá, lalung-lalo na sa tugtog na rhumba. Nguni't... maibá nga tayo ng salitaán. Kumusta ang inyong asawa at saán siya nároroon ngayon?

—Siya'y nasa Hongkong—ang walang katul-gatol na tugon ni Marta Makairog sa lalaking noon lamang niya nákilala at ni minsan ma'y hindi pa niya nákaka-harap.

Lihim na nángiti si Dr. Medel Magsalin sa ipinakitang katalinuhan ni Marta, kayá't...

—Alám ninyo, hindi ako nani-niwala sa kababalaghan, ni sa milagro—ang nulas sa labi ng balbasing lalaki,—nguni't ngayong mákita ko kayo at mákausap ay naging mapaniwalain ako, at naniwalang may mga patáy nga paláng nagbábangon sa kaniláng libingan upáng muling makihalubilo sa daigdig ng mga buhay.

—Dapat ninyong málaman—ang pakli ni Marta,—na ang labis na katalinuhan ng tao sa ngayo'y kahimá-himala. Darating ang araw na hindi lamang mga patáy ang mabubuhay ng isáng mang-gagamot, kundi mabubuhay nilá at mapagagaláw ang isáng eskulturang walang puso at káluluwá.

Lalo nang nagalák si Dr. Magsalin sa nakatutuwang kasagutan ng matalinong si Marta Makairog.

(Nasa pah. 50 ang karugtong)

VINO DE QUINA Y CACAO

WATSONAL

To a rich Claret wine is added the tonic qualities of Kola, Cinchona, and the Phosphates of Iron.

A TONIC WINE FOR EVERYONE

Cinch., Kola, and Cacao ss 2; Pyroph. Iron 1.5; Wine and Arom. Excip. to 100; Alcoh. n. m. t. 12%

BOTICA BOLE 95-ESCOLTA

ILANG-ILANG

Isá sa mga katangian ng yumaong lider ng bayan na si Manuel L. Quezon ay ang di-pagkawalay sa kanyang isip ng kasabihan nating "ang di lumilingon sa pinanggalingan ay hindi dáratíng sa patutunguhan." Sa tuwi-tuwi na'y di siyá nakalimot sa mga taong pinagkáautangan niyá ng loob. Sa larawang ito ay mákikita si Quezon nang kanyang dalawin ang libing ng kanyang Ninong na si Dr. Rafael Bertol nang ito'y bawian ng buhay. Mákikita rin sa larawan siná Kom. Manuel Nieto, Kapitán Fernando Fores, Dr. Carlos, Sr. Jesus Salgado, si Gng. Josefa Bertol ni Felix, kapatid ng yumao at ninang ng ngayo'y Pangulong Roxas.

ANG KAMAY NG...

(Karugtong ng nasa pahina 48)

—Alám ba ninyo kung paano ako nabuhay?

—Paano?—ang ágarang sahod ng lalaki.

—Inilawit ng Diyos ang kanyang kamáy sa isáng dalubhasang manggagamot upáng ako'y buhayin at isigáw sa harap ng mga alagád ng batás na ang aking asawa'y waláng kinálaman sa kasalanang pagpatáy sa akin na kaniláng ibinubuhát.

—Kung gayo'y nákilalala ninyo ang kriminal na pumasílang sa inyo?

—Nákilalala ko!—ang táhasang sagot ni Marta.

—Masasabi ba ninyo sa akin kung sino?

—Hindi pa panahon upáng isiwalat. Pagkaraan ng mga iláng araw ay málalaman ng madla kung sino ang kriminal.

Natapos ang tugtog na rhumba. Magkakawit-bisig ang dalawang lumapit sa mesang nakalaán sa kanilá.

Binati ni Makabuhay ang kanusayang magsayáw ng nakabalát-kayong lalaki.

—Hintáy palá—ang wika ni Manuel Makabuhay sa pinupuring balbasing lalaki.—Salvador

Serrano... wika ninyo ang inyong paghalaan, di kung gayo'y kayo ang mánunulát na nábabalita sa Amerika Latina?

Yumukod nang bahagya si Dr. Magsalin. Ang totoo'y ginagád lamang niyá ang kanyang ayos sa mukha ng mánunulát na latino nang mákita niyá ang larawan nito sa isáng mágasin, at siyá ring pangalang kanyang ginamit sa pagpapakilala.

—Mula sa Buenos Aires, Arhentina ay nábalitaán ko at nábasang mga páhayagán ang bahagi ng mga nangyari sa buhay ng bali-tang manggagamot na si Dr. Magsalin at ng kanyang asawa. Dati ko siláng mga kakilala. Nang mábasa ko ang nakaáakit na balita'y madali akong naparito sa Pilipinas na lulan ng isáng saksakyang panghimpapawid. Ang láyunin ko'y mangalap ng mga tala ukol sa ibig kong sulating kasaysayan.

—Sulating kasaysayan? At kasaysayan nino ang ibig ninyong sulatin?—ang may himig-pagtakáng usisa ni Manuel Makabuhay.

—Kanino pa kundi ang buhay ni Estrella at ni Medel—ang waláng atubiling tugon ng lalaking nakabalát-kayo.—Lalo na ngayong mákita kong nabuhay ang

isáng patáy na malaong nálibing sa ilalim ng lupa, ay naging masidhi ang aking pagnanais, sapagká't nangangahulugán sa akin ng limpak-limpak na salapi.

Habang nagsasalita ang nakabalát-kayong si Dr. Magsalin ay maingat na pinagpápalipat-lipat ang kanyang mga matá kay Marta at kay Manuel. Nahalata ng manggagamot na bahagyang natigatig ang dmdamin ni Manuel Makabuhay.

—Ginang Magsalin—ang baling ng nagpápagáp na mánunulát kay Marta Makairog.—Maáari ba kayong mádalaw sa inyong táhanan upáng manghingi ng iláng tala ukol sa inyong...

—Mahirap na pumayag si Ginang Magsalin sa inyong ibig na hingin sa kanyá, paiirugan ba ninyo silá aling Estrella?

Minasdán ni Estrella Madrid ang nagsalítang si Manuel Makabuhay. Nákita ng babaing bahagyang nangagát-labi ang binata, na nangangahulugáng huwág sumang-ayon sa hángarin ng mánunulát.

Hindi nga sumagot si Marta, nguni't ikinagalák na malabis ni Manuel ang nákita niyang iling ng ulo ng ipinalálagáy niyang asawa ni Dr. Medel Magsalin.

—Dináramdám ko kung gayon

—ang sagot ng nakabalát-kayong lalaki.—Bukas din ay tutulak akong patungong Hongkong. Umáasa ako, na kung naging maramot kayo sa aking kahilingán ay waláng salang paiirugan ako ng inyong asawa, na wika ninyo'y nasa lupaing náturan.

—Kayo ang masusunod—ang wika ni Marta Makairog,—nguni't mahirap ninyo siyang mákita at mákausap. Iniwan ko sa Hongkong si Dr. Magsalin na malubha ang kalagayan. Dinapuan siyá ng sakit na pagkatuyo. Noo'y halos gágadali na lamang ang nálalabi niyang buhay. Anim na buwán na ngayon ang nakaráran, na ni balita'y wala akong tinátanggáp sa kanyá. Maáring sumakabiláng buhay na siyá.

Nag-umapaw sa puso ni Manuel Makabuhay ang kagalakan. Sumagi sa kanyang isipan ang kaniláng mga nakaraan ni Estrella Madrid—ang kahapon niláng nasasabugan ng mga bulaklak!

Nagmámadaling umalis ang nakabalát-kayong si Dr. Medel Magsalin. Waláng naiwan sa mesa kundi siná Rosendo, Marta at Manuel. Dumukot ng isáng dadalawampuin si Manuel at ini-abot kay Rosendo, kasabáy ng mga tagubiling: "Maáari ka nang maghintáy sa awto." Minasdán muna ni Rosendo ang mukha ni Marta. Nahinuha niyá sa isáng kindát nito na sumunod sa tagubilin ni Manuel Makabuhay. Pinasiglá ni Rosendo ang kanyang kilos at umalis kunwáng masayang-masaya sa harap niná Marta Makairog at Manuel Makabuhay.

—Nápakamalilimutin mo namán—ang wika ni Manuel sa kanyang ipinalálagáy na si Estrella, nang mápagdalawá na lamang silá sa mesa.—Ako'y si Manuel Makabuhay. Hindi mo na nga ba ako nákilalala? Nálimot mo na ba ang ating kahapon?

—Maulit ka namán—ang salo ni Marta Makairog,—nagbalik ako sa daigdig ng mga buháy, na wala akong natatandaán máliban sa aking pangalang Estrella Madrid at pangalan ng aking asawang si Medel Magsalin. Nguni't... aywan ko ba. Ang tinig mo kung aking wari'y para bagáng nárinig ko na rin, hindi ko lamang málaman kung saán.

—Manainga ka... manainga ka at isá-isá kong sásabihin sa iyo upáng panumbalikán ka ng pag-iisip at mákilalala mo akong ganáp.

(DURUGTUNGAN)

Uubusin ni Susana de Guzmán ang kanyang nálalaman sa susunod na bilang. Mábibilád na rito ang kriminal na ituturo ng Kamáy ng Diyos. Nasa mga palad ng pángunahing mánunulát na babae kung sino ang kanyang gágawing kriminal sa mga tauhang gumagaláw sa nobelang dugtungan nitong **ILANG-ILANG**.